

RAPPORT

EIERSKAPSKONTROLL FOR TYNSET KOMMUNE, KONTROLLUTVALGET

1. FEBRUAR 2023

Leveransen er utarbeidet for oppdragsgiver, og dekker kun de formål som med denne er avtalt. All annen bruk og distribusjon skjer for oppdragsgivers regning og risiko. BDO AS eller BDO Advokater AS vil ikke kunne gjøres ansvarlig overfor en tredjepart.

INNHOOLD

1	SAMMENDRAG OG FORSLAG TIL TILTAK	3
1.2	FORSLAG TIL TILTAK	3
2	INNLEDNING	4
2.1	FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER	4
2.2	METODE OG VURDERING AV DATAGRUNNLAG	4
2.3	AVGRENSNING.....	5
3	SAMFUNNSANSVAR OG BÆREKRAFT	5
3.1	REVISJONSKRITERIER OG OBSERVASJONER.....	5
3.2	VÅR VURDERING ER AT KOMMUNEN MANGLER RUTINER FOR Å RAPPORTERE PÅ SAMFUNNSANSVAR/BÆREKRAFT FRA SELSKAPENE	7
3.3	KONKLUSJON	8
4	POLITISKE AVKLARINGER.....	8
4.1	REVISJONSKRITERIER OG OBSERVASJONER.....	9
4.2	RELEVANTE, POLITISKE SAKER DRØFTES OG AVKLARES MED EIERORGANER RETTIDIG	9
4.3	KONKLUSJON	9
5	EIERSTRATEGI	10
5.1	REVISJONSKRITERIER OG OBSERVASJONER.....	10
5.2	EIERSTYRINGEN IVERATAS OGSÅ I EIERMØTENE, OG MØTENE BØR VÆRE EN FAST DEL AV ÅRSHJULET I SELSKAPENE	11
5.3	KONKLUSJON	11
6	TJENESTEFORMÅLET.....	11
6.1	REVISJONSKRITERIER OG OBSERVASJONER.....	12
6.2	VÅR VURDERING ER AT SELSKAPENE OPPFYLLER SINE TJENESTEFORMÅL FOR EIERKOMMUNENE	13
6.3	KONKLUSJON	13
7	HØRINGSUTTALELSER.....	13
8	VEDLEGG	14
8.1	OVERSIKT OVER SENTRALE DOKUMENTER OG LITTERATUR	14

1 SAMMENDRAG OG FORSLAG TIL TILTAK

Kontrollutvalget har bestilt en eierskapskontroll av selskapene FARTT IKS, FIAS AS og Meskano AS. En eierskapskontroll skal påse at kommunens eierinteresser er ivaretatt.

Denne eierskapskontrollen har vurdert selskapenes rapportering om samfunnsansvar og bærekraft, om det gjøres politiske avklaringer av viktige spørsmål, om hvordan eierstrategien ivaretas og om selskapene oppfyller tjenesteformålene.

Oppsummert viser eierskapskontrollen at Tynset kommune har god eierstyring på de tre selskapene. Likevel bør kommunestyret bli orientert om de strategiske selskapenes drift og utvikling.

I dette sammendraget gjengis konklusjonene på problemstillingene.

Samfunn og bærekraft

Kommunen blir orientert om selskapenes tilstand og samfunnsansvar i eiermøtene, og årsrapportene inneholder også rapportering på området. Kommunestyret blir imidlertid ikke orientert om selskapenes årsregnskap og årsberetninger.

Generelt mangler selskapene rutiner for systematisk rapportering om samfunnsansvar og bærekraft, men selskapene arbeider likevel med dette på ulike måter.

Politiske avklaringer

Kommunens valgte representanter i selskaper og samarbeid avklarer ikke med kommunestyret viktige saker forut for behandling i generalforsamling/representantskap. Kommunen har imidlertid god innsikt i utviklingen av viktige og prinsipielle saker i selskapene gjennom eiermøtene.

Eierstrategi

Kommunen utøver sin eierstyring av selskapene i eiermøter, men det er ikke fast rutine for gjennomføring av årlige eiermøter.

Tjenesteformålet

Selskapene utøver sin virksomhet innenfor tjenesteformålet.

1.2 FORSLAG TIL TILTAK

Eierskapskontrollen innebærer følgende forslag til tiltak:

1. Selskapenes bør rapportere om sitt samfunnsansvar og bærekraft som del av den årlige rapporteringen.
2. Årsregnskap og årsberetning fra selskapene bør legges fram for kommunestyret til orientering.

2 INNLEDNING

Kontrollutvalget vedtok å gjennomføre eierskapskontroll i møtet 4.4.2022 (sak 14/2022). Eierskapskontrollen omfatter utvalgte tema og gjøres for et utvalg av tre selskaper og/eller samarbeid med referanse til eierskapsmeldingen og anbefaling om god eierstyring.

Kontrollutvalget ønsker en generell gjennomgang av kommunens eierskapskontroll og enkelte bestemmelser i eierskapsmeldingen og i eierstrategien. BDO er engasjert til å gjennomføre eierskapskontroll av de tre selskapene FARTT IKS, FIAS AS og Meskano AS.

2.1 FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

2.1.1 Formål

Formålet med eierskapskontrollen er å se etter

- om utvalgte selskaper og samarbeid oppfyller krav til samfunnsansvar og bærekraft
- om gjennomføring av politiske avklaringer før selskapsmøter
- om oppfyllelse av kommunens eierstrategi og
- om selskapene og samarbeidene oppfyller tjenesteformålet

2.1.2 Problemstillinger

Kontrollutvalget har vedtatt følgende problemstillinger:

Nr.	Problemstillinger
1.	Ivaretar selskapene og samarbeidene sitt samfunnsansvar og rapportering på bærekraft?
2.	Foretar valgte representanter i selskaper og samarbeid avklaringer med eierne (kommunestyret) forut for behandling av viktige saker for Tynset kommune?
3.	Utfører kommunen eierstyring som imøtekommer eierstrategi for selskapet eller samarbeidet?
4.	Oppfyller selskapene tjenesteformålet?

Tabell 1 Problemstillinger for eierskapskontrollen (Kilde: Kontrollutvalget i Tynset kommune)

2.2 METODE OG VURDERING AV DATAGRUNNLAG

Eierskapskontrollen er gjennomført i samsvar med revisjonsstandarden RSK 002 - Standard for eierskapskontroll. Dette innebærer blant annet at kommunedirektøren har fått en orientering om oppdraget før oppstart, og en mulighet for å uttale seg om utkast til rapport før endelig rapportering. Administrasjonens kommentarer til rapporten, og revisors eventuelle bemerkninger til disse, er redegjort for avslutningsvis i denne rapporten.

Datamaterialet kontrollen bygger på, er samlet inn gjennom intervjuer og styrende dokumenter fra kommunen og selskapene som er valgt ut for kontroll.

Intervjuer

For at oppdraget skulle gi best mulig kunnskap om eierskapskontrollen i selskapene, ble det avholdt dybdeintervjuer både av kommunedirektør, ordfører og daglig leder ved hvert av selskapene.

Intervjuguide med temaer og spørsmål ble oversendt i forkant av alle intervjuene, og samtlige referater er oversendt i etterkant av intervjuet for verifisering.

Dokumentanalyse

Revisjonen har gjennomgått dokumenter i forbindelse med kontrollen, som er opplistet i vedlegg.

2.3 AVGRENSNING

Eierskapskontroll gjøres overfor selskaper og samarbeid hvor Tynset kommune sammen med andre kommuner har eierinteresser. Det er først og fremst interkommunale selskaper og aksjeselskaper. Tynset kommune er også vertskommune for en rekke tjenester. Et vertskommunesamarbeid innebærer at de deltakende kommunene gir myndighet til vertskommunen om å utføre lovpålagte oppgaver. Et vertskommunesamarbeid omfattes således ikke av en eierskapskontroll og hvordan et samarbeid ivaretar kommunens eierinteresser.

Selskapene IKT Fjellregionen IKS (FARTT), Fjellregionen Interkommunale Avfallsselskap (FIAS) og Meskano AS inngår i eierskapskontrollen.

Vi finner det riktig å presisere at vi ikke kan påta oss ansvar for fullstendigheten eller riktigheten i det grunnlagsmaterialet som har vært utgangspunkt for våre vurderinger. Våre undersøkelser bygger på et begrenset utvalg. Dersom vi har mottatt uriktige eller ufullstendige opplysninger, har vi ikke hatt anledning til å avdekke dette ut over overordnede rimelighetsvurderinger.

3 SAMFUNNSANSVAR OG BÆREKRAFT

Problemstillingen er hvordan selskapene og samarbeidene ivaretar sitt samfunnsansvar og rapportering på bærekraft. Ifølge eierskapsmeldingen er samfunnsansvaret konkretisert med:

- Selskapet skal være bevisst sitt samfunnsansvar.
- Selskapene bør rapportere etter prinsippet om bærekraftig utvikling, det vil si å integrere økonomisk, miljømessig og sosial rapportering. Det bør utarbeides etiske retningslinjer for selskapsdriften.
- Eierne skal likebehandles.

Samfunnsansvar er et vidt begrep og kan omfatte den sosiale og miljømessige dimensjonen av daglig drift. Samfunnsansvar er en del av bærekraft som faller inn under S'en i ESG (Environment/Social/Governance). Ifølge eierskapsmeldingen vil samfunnsansvaret også innebære hvordan selskapene rapporterer om den bærekraftige utviklingen. Dette omfatter her både økonomisk, miljømessig og sosial rapportering. Det er naturlig at man i samfunnsansvar legger alle disse begrepene til grunn, og at eierskapskontrollen ser hvordan selskapene rapporterer om de nevnte forholdene.

3.1 REVISJONSKRITERIER OG OBSERVASJONER

3.1.1 Revisjonskriterier

Med utgangspunkt i kommunens eierstrategi (eierskapsmelding) kan følgende kriterier settes:

1. Kommunen følger opp at selskapet/samarbeidet rapporterer om økonomi, miljø og den sosiale dimensjonen som ledd i det å ivareta sitt samfunnsansvar og at rapportene legges fram for formannskapet og/eller kommunestyret.
2. Selskapet/samarbeidet har lønns- og incentivordninger som følger kommunal lønnsstrategi.
3. Selskapet/samarbeidet har vedtatt etiske retningslinjer.

Kilder til revisjonskriteriene er:

- Tynset kommunes Eiermelding (sak 87/20).
- KS anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll nr. 19 (om etiske retningslinjer)

3.1.2 Observasjoner mot revisjonskriterier

Kommunens oppfølging

I intervjuer med kommunens representanter ble det opplyst at årsberetning/årsmelding og årsrapport for de utvalgte selskapene sendes inn rettidig. Det blir ikke utarbeidet særskilt bærekraftsrapport, men enkelte områder som faller inn under samfunnsansvar, inngår som en del av de årlige rapportene. Det ble presisert at selskapene likevel hadde blitt flinkere til å ta opp spørsmål knyttet til bærekraft i andre sammenhenger. Det opplyses at i Eiermøtene har alle fokus på bærekraftperspektivet. Det ble også opplyst at det i Eiermeldingen er en «bør»-formulering, og at de ikke hadde fått igangsatt egenrapportering på bærekraftsområdet enda, men at det var et ønske.

Årsberetning/årsmelding og årsrapport blir oversendt til kommunen, men dokumentene blir ikke fremlagt/oversendt til kommunestyret til orientering.

FIAS AS

FIAS oversender årsregnskap og årsberetning i forkant av generalforsamlingen. I årsberetningen for 2021 er det rapportert på samfunnsansvar og bærekraft, herunder arbeidsmiljø, helse og sikkerhet, likestillingsredegjørelse og miljørapport. Daglig leder opplyser at FIAS blant annet rapporterer på sosial bærekraft, og at selskapet er i prosess med å utarbeide egne bærekraftsmål, og har valgt fem bærekraftsmål i sin årsberetning.

Selskapet har pekt ut FNs bærekraftsmål 8, 11, 12, 13 og 17 som prioritert¹. Selskapet samarbeider om prosjektet *Se sammen* der FIAS' kvalitetsrådgiver har som oppgave å utrede mulighetsrommet for å utvikle FIAS i en mer bærekraftig retning. FIAS har ingen annen rapportering på området utover innholdet i årsberetning og årsrapport. FIAS har utarbeidet kvalitet- og miljøpolicy, som beskriver ISO-sertifiseringene og selskapets arbeid med de valgte FN bærekraftsmålene.

FIAS opplyser at selskapet følger det offentlige lønnsregulativ gjennom samfunnsbedriftenes arbeidsgiverorganisasjon og har ikke egne incentivordninger til sine ansatte. Selskapet har personalreglement, som inneholder henvisning til Arbeidsmiljølovens §§ 14 - 20, om ansettelse, opphør av arbeidsforhold, rettigheter, tvister, tilsynet med loven og straff. Personalreglementet regulerer de nevnte områdene, og inneholder beskrivelse om bedriftshelsetjeneste, arbeids- og hviletider og ferie.

Selskapet har ikke utarbeidet etiske retningslinjer. Etiske retningslinjer skal bidra til å utvikle og vedlikeholde høy etisk standard i kommunesektoren og beskriver blant annet hvilke handlinger som ikke aksepteres². I arbeidsreglementet for FIAS AS er det beskrevet regler for alminnelig orden og oppførsel på arbeidsplassen.

IKT Fjellregionen IKS (FARTT IKS)

Selskapet oversender årsberetning og årsregnskap til eierne årlig. Kommunestyret blir ikke orientert direkte, men det opplyses at dokumentene oversendes til kommunens postmottak. Det

¹ <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>: FNs bærekraftsmål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst. FNs bærekraftsmål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn. FNs bærekraftsmål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon. FNs bærekraftsmål 13: Stoppe klimaendringene. FNs bærekraftsmål 17: Samarbeid for å nå målene.

² <https://www.ks.no/fagomrader/demokrati-og-styring/etikk/etiske-retningslinjer--gode-eksempler/>

opplyses i intervjuer at det ikke blir utarbeidet bærekraftsrapport, men at det i eiermøtene blir tatt opp forhold av betydning for bærekraftsarbeidet. I årsberetningen for 2021 er rapportering på samfunnsansvar/bærekraft omfattet, herunder rapportering på HMS, personvernombud, likestilling, arbeidsmiljø og ytre miljø, med beskrivelse av ulike miljøtiltak selskapet har innført. Selv om selskapet ikke rapporterer særskilt på dette, er det et mål å ta inn bærekraft i den nye selskapsstrategien.

Selskapet følger de gjeldende kommunale lønnsregulativene og har ikke egne incentivordninger. Selskapet er dermed underlagt de samme bestemmelsene og godtgjørelser som kommuneansatte. FARTT har eget arbeidsreglement og lønnspolitiske retningslinjer som omhandler lønnsutvikling, utvikling, kompetanse og utvikling. FARTT har også utarbeidet etiske retningslinjer som blant annet regulerer arbeidsmiljø, miljø, likestilling og personlig atferd, interessekonflikt, integritet og habilitet.

Meskano AS

Meskano har utarbeidet årsregnskap og årsmelding for 2021. Daglig leder i selskapet opplyser om at det ikke har blitt rapportert på bærekraft hittil, men at det er planlagt sammen med årsmeldingen for 2023. Selskapet tar i bruk miljøvennlige makuleringsmetoder og opplyser å være generelt opptatt av bærekraft i alt arbeidet sitt. Et av selskapets bærekraftige tiltak er etableringen av *Plasteriet* som en del av selskapet, som er et miljøvennlig initiativ hvor plast gjenbrukes. Videre har selskapet egen vedproduksjon og har utviklet en serie om gjenvinning av plast til brukbare produkter. Selskapet jobber med rapportering på bærekraft og opplyser om at dette kommer i 2023. Selskapet er i ferd med å utrede hvilke bærekraftsområder det skal fokusere på for 2023.

Tidligere, i 2018 og 2019, hadde selskapet økonomiske utfordringer, men har det siste året lyktes med en omstillingsprosess for å rette opp i de økonomiske utfordringene. Omstillingsarbeidet er beskrevet i årsmeldingen for 2021 som også inneholder rapportering på arbeidsmiljø, likestilling, ytre miljø og forurensing.

Selskapet har ansatte med fastlønn og følger de kommunale lønnsregulativene. De har ikke særskilte incentivordninger for ansatte ettersom selskapet arbeider i regi av og oppfølging fra NAV. Selskapet har personalhåndbok som omhandler lønn og andre ytelser.

Videre har selskapet utarbeidet etiske retningslinjer med områder som: integritet og omdømme, særskilte bestemmelser for ordinært ansatte, forretningsskikk og miljø og omgivelser.

3.2 VÅR VURDERING ER AT KOMMUNEN MANGLER RUTINER FOR Å RAPPORTERE PÅ SAMFUNNSANSVAR/BÆREKRAFT FRA SELSKAPENE

3.2.1 Tynset kommune

I KS' anbefalinger om eierskap fremgår det at kommunestyret årlig bør få en rapport om selskapenes tilstand. Kommunen blir orientert om selskapenes tilstand og samfunnsansvar i eiermøtene, og årsrapportene inneholder også rapportering på området. Det er ikke rutine for å orientere kommunestyret om selskapenes årsregnskap og årsberetning. Det er ikke føringer for egen rapportering om samfunnsansvar og bærekraft.

3.2.2 Fjellregionen Interkommunale Avfallsselskap AS (FIAS)

FIAS AS rapporterer på samfunnsansvar og bærekraft til selskapsorganene i årsrapportene. I årsrapporten er blant annet arbeidsmiljø, helse, miljø og sikkerhet blitt beskrevet, i tillegg til en likestillingsredegjørelse som viser den faktiske kjønnslikestillingen i selskapet. I årsrapporten er det rapportert på miljø med beskrivelser av miljøfokus i avfallshåndteringen. Selskapets kvalitet- og miljøpolicy viser at FIAS er kommet i gang med arbeidet. Målene de har valgt, kan følges opp av selskapet gjennom rapportering. Årsrapporten viser at det er samsvar mellom miljøpolicyen og årsrapporten da det blir rapportert på miljø, likestilling og øvrige områder som er fastsatt i

policyen. Selskapet følger kommunens lønnsregulativ og har personalreglement. Selskapet har også et arbeidsreglement, men har ikke særskilte etiske retningslinjer.

3.2.3 IKT Fjellregionen IKS (FARTT)

FARTT IKS oversender årsberetning og årsregnskap til sine eiere årlig. Selskapet har ikke egen bærekraftsrapportering, men årsberetningen inneholder rapportering på selskapets samfunnsansvar, herunder HMS, likestilling og miljø. I årsberetningen beskrives hvilke tiltak selskapet har innført, men det er ikke rapportert på resultater av tiltakene. Selskapets arbeid med ny selskapsstrategi kan gi føringer for rapporteringsrutiner som et ledd i en bærekraftig utvikling av selskapet. Det er nyttig at forhold av betydning for bærekraftsarbeidet blir drøftet i eiermøtene, og tiltaket bør videreføres. Selskapet følger de kommunale lønnsregulativene og har utarbeidet etiske retningslinjer.

3.2.4 Meskano AS

Selskapet utarbeider ikke bærekraftsrapport. I årsmeldingen blir enkelte områder som omhandler samfunnsansvar og bærekraft, omtalt, herunder likestilling og miljø. Selskapets formål faller inn under samfunnsansvarlige tjenester, og en mer utfyllende rapportering på selskapets bærekraftsarbeid kunne komme frem i rapporteringen. Årsmeldingen gir en beskrivelse av det eksisterende bærekraftsrettede arbeidet selskapet utfører som del av sin ordinære drift. Selskapet har utarbeidet etiske retningslinjer og følger kommunens lønnsregulativ.

3.3 KONKLUSJON

Kommunen blir orientert om selskapenes tilstand og samfunnsansvar i eiermøtene, og årsrapportene inneholder også rapportering på området. Kommunestyret blir ikke orientert om selskapenes årsregnskap og årsberetninger.

Generelt mangler selskapene rutiner for systematisk rapportering om samfunnsansvar og bærekraft, men selskapene arbeider likevel med dette på ulike måter.

4 POLITISKE AVKLARINGER

Problemstillingen er i hvilken grad valgte representanter i selskaper og samarbeid avklarer med eierne (kommunestyret) viktige saker forut for behandling i generalforsamling/representantskap.

Formannskapet har rollen som eierutvalg i kommunen. I selskaper hvor kommunens eierandel er vesentlig, skal årsmelding og årsregnskap legges fram for formannskapet forut for behandling i generalforsamlingen/representantskap. På den måten skal kommunen være orientert om status og stilling fra siste regnskapsår. Når det gjelder politiske avklaringer i saker som har vesentlig betydning for kommunen, er dette rettet mot de løpende saker og vedtak hvor eierens syn skal forankres, dvs. kommunestyret som organ. Politisk forankring vil være noe betinget av sakens art og omfang, men noen avklaringer kan ordfører gjøre med formannskapet og/eller med posisjonen i kommunestyret.

Det følger videre av eierskapsmeldingen blant annet at innkalling og saksdokumenter skal sendes kommunen minst fire uker før generalforsamling/representantskap. På den måten vil forslag til vedtak kunne drøftes i kommunen forut for eiermøtene.

4.1 REVISJONSKRITERIER OG OBSERVASJONER

4.1.1 Kriterier

Med utgangspunkt i kommunens eierstrategi (eierskapsmelding) er følgende kriterier satt:

1. Kommunens valgte representanter i generalforsamling/representantskap avklarer med eierrepresentanter i kommunen om standpunkter i viktige og prinsipielle saker forut for behandling i eierorganer.
2. Selskapet/samarbeidet imøtekommer frister for innkalling og saksdokumenter til behandling i generalforsamling/representantskap.

Kilder til revisjonskriteriene er:

- Tynset kommunes Eiermelding (sak 87/20).
- KS' anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll nr. 7 (om folkevalgte representanter)
- KS' anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll nr. 8 (om innkallingsfrister)

4.1.2 Observasjoner mot revisjonskriterier

Det er ikke rutine for å forankre saker med kommunestyret i forkant av deltakelse i generalforsamlinger og representantskap. I de fleste møtene deltar ordfører og eventuelt andre politiske representanter. Enkelte ganger deltar varaordfører. Spesielle saker kan bli lagt fram for formannskapet til behandling. I generalforsamlingene/representantskap er det som regel diskusjoner rundt økonomi og innsparinger.

Ordfører sier det er tett dialog med selskapene, særlig på området økonomi og investeringer. Denne dialogen foregår i Eiermøtene som er et mer uformelt fora. Det opplyses at frekvensen for Eiermøtene varierer mellom selskapene. Eiermøtene holdes ofte i tilknytning til generalforsamlingen/representantskap.

Det opplyses at Eierkommunene mottar innkallinger og saksdokumenter i god tid i forkant av generalforsamlingene/representantskapet og innenfor fristen, fire uker før generalforsamling/representantskap. Det opplyses at årsmeldingen kan komme noe senere.

4.2 RELEVANTE, POLITISKE SAKER DRØFTES OG AVKLARES MED EIERORGANER RETTIDIG

Eierkommunene får innkalling og saksdokumenter i henhold til gitte frister. Viktige og prinsipielle saker har imidlertid ikke blitt lagt fram for kommunestyret i henhold til kommunens Eiermelding (pkt. 2.4) og KS' anbefaling om eierskap.

Kommunens involvering i selskapene i Eiermøter og generalforsamlinger/representantskap foregår på en god måte og sikrer god kontroll og oversikt, og det fremstår som om Eierkommunen har tett dialog og oppfølging av selskapene gjennom disse kanalene. Det bør likevel påses at kommunestyret også blir orientert.

4.3 KONKLUSJON

Kommunens valgte representanter i selskaper og samarbeid avklarer ikke med kommunestyret viktige saker forut for behandling i generalforsamling/representantskap.

Kommunen har imidlertid god innsikt i utviklingen av viktige og prinsipielle saker i selskapene gjennom Eiermøtene.

5 EIERSTRATEGI

Problemstillingen er hvordan kommunen utøver sin eierstyring for å oppnå eierstrategien for selskaper og samarbeid. Direkte eierstyring gjøres i de formelle møtene: generalforsamling eller representantskap. I tillegg kan eierstyring også utøves i de mer uformelle eiermøtene. Eiermøtene omhandler ofte mer prinsipielle spørsmål, så som strategi og veivalg, utviklingsoppgaver og investeringer. Eiermøtene kan også benyttes til å informere om endringer i selskapets rammebetingelser.

Eiermøtene kan også ta opp forhold som er politisk omdiskuterte, og som dermed bør forankres i kommunestyret.

For strategisk viktige selskaper lages det en årlig plan for eiermøter. Ifølge eierskapsmeldingen er de tre utvalgte selskapene i denne eierskapskontrollen strategisk viktige.

Eksempler på temaer for eiermøter er:

- orientering om eventuelle endringer i rammevilkår for virksomheten
- orientering om selskapets aktiviteter, nåsituasjon og videre utvikling
- økonomi, status og fremtidsutsikter (budsjett)
- gjennomgang av styrets egnevaluering

5.1 REVISJONSKRITERIER OG OBSERVASJONER

5.1.1 Kriterier

Med utgangspunkt i kommunens eierstrategi (eierskapsmelding) er følgende kriterier satt:

1. Det gjennomføres eiermøter med selskapet.
2. Eiermøtene tar opp relevante forhold for selskapet med eierne.

Kilder til revisjonskriteriene er:

- Tynset kommunes eiermelding (sak 87/20)
- KS' anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll nr. 6 (om eiermøter)

5.1.2 Observasjoner mot revisjonskriterier

Ordfører opplyser at de tre selskapene gjennomfører eiermøter ved behov, men at det ikke er en årlig plan for eiermøte. I 2021 hadde alle tre selskapene eiermøter. Eiermøtene knyttes ofte til generalforsamlingene/representantskapene, først gjennomføres eiermøte, deretter avholdes generalforsamling/representantskap.

Eiermøtene er et mer uformelt forum hvor aktuelle temaer tas opp, og det er rom for å stille spørsmål. Ordfører oppgir at de tre selskapene har varierende struktur på sine presentasjoner i eiermøtene.

Det fremkommer at FIAS har god struktur på eiermøtene, og FIAS og Meskano hadde eiermøter i 2022. FARTT gjennomførte eiermøte for første gang i 2021 og hadde ikke eiermøte i 2022.

Det opplyses at FARTT og FIAS deltar i felles interkommunalt kommunedirektørforum hvor konkrete saker løftes.

Det tas opp ulike relevante saker under eiermøtene. Meskano har blant annet fremlagt saker om selskapets tidligere økonomiske utfordringer, omleggelse av drift og endring i arbeidsplassene til sine brukere. FIAS har blant annet drøftet saker om priser, abonnenter og miljøfokus i søppelsorteringen, og FARTT behandlet disse sakene i eiermøte i 2021: status FARTT etter virksomhetsoverdragelse, IKT-sikkerhet, status arkivløsning og strategi investeringsplan.

5.2 EIERSTYRINGEN IVERATAS OGSÅ I EIERMØTENE, OG MØTENE BØR VÆRE EN FAST DEL AV ÅRSHJULET I SELSKAPENE

Eiermøtene blir avholdt ved behov, med det er varierende regelmessighet i selskapene. For strategisk viktige selskaper, som alle tre i denne eierskapskontrollen er, skal det lages møteplan for avholdelse av eiermøter.

Vår vurdering er at eiermøtene som en god arena for diskusjoner og spørsmål knyttet til selskapenes utvikling og drift. For å sikre at selskapenes eiere har et fast møtepunkt, kan det være hensiktsmessig å fastsette obligatoriske eiermøter i forbindelse med generalforsamlinger/representantskap. Denne orienteringen bidrar til å ivareta eierstyringen bedre og sikre at strategien følges og eventuelt endres ved behov.

Eierkommunene får innsikt i og kjennskap til relevante forhold i selskapene gjennom orienteringen i eiermøtene. Den uformelle strukturen gir en arena til diskusjon og spørsmål, noe som er et nyttig supplement til den mer formelle strukturen og saker i generalforsamlingene og representantskapene.

I henhold til KS' anbefaling om eierskap blir relevante forhold og viktige saker drøftet i eiermøtene, og selskapene imøtekommer dette, om enn ikke regelmessig.

5.3 KONKLUSJON

Kommunen utøver sin eierstyring av selskapene i eiermøter, men det er ikke fast rutine for gjennomføring av årlige eiermøter.

6 TJENESTEFORMÅLET

Problemstillinger er om selskapene oppfyller formålet med eierskapet. Eierskapsmeldingen har oversikt over selskaper hvor Tynset kommune har eierinteresser. Det er tre interkommunale selskaper, åtte aksjeselskaper og to samvirkeforetak. For hvert selskap/samarbeid er det også gitt en fast informasjon, så som formål, kommunens eierskapsstrategi og kommunens økonomiske engasjement.

Formålet til de tre utvalgte selskapene er blant annet:

- IKT Fjellregionen IKS (FARTT)
 - Selskapet skal utvikle og etablere tekniske løsninger, samt drifte systemet for informasjons- og kommunikasjonsteknologi i eierkommunene på de områder der dette er kostnadseffektivt. Selskapet skal på vegne av eierne være juridisk avtalepart overfor leverandører i den hensikt å oppnå rabatter og storkundefordeler. Selskapet skal utvikle kompetanse på bruk av felles applikasjoner, tilby eierne brukerstøtte og tilpasninger til valgte systemer.
- Fjellregionen Interkommunale Avfallsselskap AS (FIAS)
 - Selskapets hovedformål er å ivareta eierkommunenes lovpålagte oppgaver innen renovasjon, samt avfallshåndtering og avfallsbehandling.
 - Selskapet har også mulighet til å forestå septiktømming i eierkommunene. Selskapet har også mulighet til å motta og behandle kloakkslam fra eierkommunene.
 - Selskapet har også anledning til å samle inn, transportere, motta og behandle næringsavfall og avfall fra andre kommuner enn eierkommunene. For denne type avfall skal det føres eget regnskap med rutiner som skal sikre at man ikke begår kryss-subsidiering. Overskudd fra denne aktiviteten kan utdeles som utbytte.
- Meskano AS

- Virksomhetens formål er å tilby våre deltagere avklaring, opplæring, kvalifisering og formidling fra passive ordninger til et ordinært arbeidsmarked eller utdanning.
- Meskano skal være den ledende og foretrukne leverandør av individuelt arbeidsrettede tjenester i regionen både overfor NAV og andre aktuelle kunder.
- Meskano ønsker å spille en aktiv rolle for å bidra til et inkluderende arbeidsliv i regionen.
- Meskano skal sørge for etablering og drift av varig tilrettelagte arbeidsplasser.

6.1 REVISJONSKRITERIER OG OBSERVASJONER

6.1.1 Kriterier

Med utgangspunkt i kommunens eierstrategi (eierskapsmelding) er følgende kriterier satt:

1. Selskapet/samarbeidet oppfyller formålet med virksomheten i samsvar med vedtekter, stiftelsesdokument o.l. og kommunestyrets vedtak om eierskap, herunder eventuelle krav om avkastning.
2. Kommunestyret blir orientert om årsregnskap og årsberetning fra selskapene/samarbeidene.

Kilder til revisjonskriteriene er:

- Tynset kommunes Eiermelding

6.1.2 Observasjoner mot revisjonskriterier

FARTT: Selskapet utvikler og har etablert tekniske løsninger, samt drifter systemet for informasjons- og kommunikasjonsteknologi i eierkommunene på de områder der dette er kostnadseffektivt. Som en del av det pågående arbeidet diskuteres investeringer i ny teknologi. Selskapet tilbyr brukerstøtte, og det opplyses at det er tett samarbeid med selskapet og eierkommunene. I årsberetningen rapporteres det på drift og videreutvikling av eksisterende løsninger, samt håndtering av ulike utfordringer som oppstod i forbindelse med koronapandemien. Selskapet møtte på utfordringer med å håndtere det stadig voksende brukerstøttebehovet som følge av pandemien. Det ble i årsberetningen rapportert om behov for å styrke brukerstøttefunksjonen. Selskapet rapporterer også om ansettelse av nødvendig kompetanse for å dekke brukernes behov og brukerstøtte.

FIAS: Selskapets hovedformål er å ivareta lovpålagte oppgaver innen renovasjon, avfallshåndtering og avfallsbehandling for sine eierkommuner. Det opplyses at selskapet gjennomfører sine oppgaver i henhold til avtalen de har med eierkommune og deres brukere. Arbeidet med septiktømming og næringsavfall gjennomføres også i tråd med formålet. FIAS opplyser om utvikling av innovative metoder for å imøtekomme sitt tjenesteformål med et fokus på bærekraftig renovasjonsarbeid. I årsrapporten for 2021 informeres det om virksomhetens art og tilholdssted, herunder driften av gjenvinningsstasjonene i alle eierkommunene og ubetjente retur- og hyttepunkt. Det informeres også om metoder for forsvarlig avfallshåndtering, miljøsertifisering, resultatutviklingen og deres renovasjonsarbeid på vegne av eierkommune. Det oppgis at det føres regnskapsmessig skille mellom husholdning og næring ved hjelp av fordelingsnøkler på transaksjonsnivå og avdelingsnivå.

Meskano: Selskapets skal tilby sine deltakere avklaring, opplæring, kvalifisering og formidling fra passive ordninger til ordinært arbeidsmarked eller utdanning. Selskapet ønsker å ta en aktiv rolle i et inkluderende arbeidsliv og sørge for etablering og drift av varig tilrettelagte arbeidsplasser. Det opplyses at det målrettet arbeides etter tjenesteformålet, og at selskapet rapporterer på formål til NAV og gjennom sin årsmelding og årsregnskap til eierne. Det gis informasjon om de ulike aktivitetene som deltakerne deltar i. I årsmeldingen for 2021 sies det at selskapet har levert 35 varig tilrettelagte arbeidsplasser og tolv arbeidsforberedende treningsplasser. I årsmeldingen beskrives de ulike aktivitetene selskapet har arbeidet med, i tett samarbeid med NAV.

Det er ikke avkastningskrav til disse selskapene, men FIAS kan gå med overskudd på håndtering av næringsavfall.

Som tidligere nevnt oversender selskapene årsregnskap og årsberetning til eierkommunene, men at disse ikke blir tatt videre som en orientering til kommunestyret.

6.2 VÅR VURDERING ER AT SELSKAPENE OPPFYLLER SINE TJENESTEFORMÅL FOR EIERKOMMUNENE

De tre selskapene oppfyller sine formål for eierkommuner og innbyggerne, og handler i tråd med sitt oppgitte tjenesteformål ifølge eierskapsmeldingen i Tynset kommune. Årsmeldingene viser at selskapene arbeider i tråd med de fastsatte formålene.

Arbeidet FARTT gjør med videreutvikling av ny teknologi i samråd med eierne, vurderes som god og bør videreføres. FARTTs erfaringer med økt behov for tilrettelegging i forbindelse med koronapandemien er et eksempel på at selskapet er bevisst sitt tjenesteformål.

FIAS' årsrapport informerer om selskapets tjenesteformål, herunder en redegjørelse om hvordan det ivaretar renovasjonsarbeidet og håndterer innsamling og behandling av avfall og slam. Selskapet vurderes å ha en fremoverlent tilnærming og nyteknisk rundt bærekraftige og innovative løsninger for å utvikle driften i en villet retning.

Meskano gir informasjon om oppfyllelse av tjenesteformålet gjennom ulike arbeidsmarkedstiltak som har skapt både varig og midlertidige arbeidsplasser for brukerne. Årsberetningen viser at selskapet arbeider i dialog med kommunene og NAV for å sikre oppfyllelse av formålet gjennom arbeid- og inkluderings tiltak, og det nevnes makuleringstjenester, kulturkafé, vedproduksjon, plenklipping og søppeltømming. Selskapet tar initiativ til å legge ned tjenester som er for kostnadskrevenende, og det utvikler nye tjenester innenfor tjenesteformålet.

Oversendelse av styringsinformasjon til kommunestyret bør ivaretas av kommunens eierrepresentant (ordfører) når denne er mottatt.

6.3 KONKLUSJON

Selskapene utøver sin virksomhet innenfor tjenesteformålet.

7 HØRINGSUTTALELSER

Kommunedirektøren har i prinsippet ingen kommentarer til selve rapporten. Imidlertid reiser han spørsmål ved om hvilke krav som burde settes til selskapenes rapportering om bærekraftig utvikling.

IKT Fjellregionen IKS ønsket å få fram flere saker som ble behandlet i eiermøte 2021, og som er tatt inn i avsnitt 5.1.2.

Meskano AS har ingen kommentarer til rapporten.

FIAS AS har ingen kommentarer til rapporten.

8 VEDLEGG

8.1 OVERSIKT OVER SENTRALE DOKUMENTER OG LITTERATUR

- Kommuneloven Prop. 46 L (2017-2018)
- RSK 002 Standard for eierskapskontroll av NKRFs styre
- Eierskapsmelding for Tynset kommune 2020
- Oversikt fra kontrolutvalgsboka om organisasjonsform og lovhjemmeld for innsyn og kontroll (s. 58-59)
- Tynset kommunes eierskapsmelding bestående av:
 - Vedlegg 1 - Oversikt strategisk viktige selskaper
 - Vedlegg 2 - Eierskapsmelding - styreinstruks
 - Vedlegg 3 - Eierskapsmelding - instruks valgkomite
 - Vedlegg 4 - Eierskapsmelding - høringsuttalelse kontrollutvalget 2020 - sak 43/20
- Meskano - Etske retningslinjer
- Meskano - Utdrag fra personalhåndbok
- Meskano - Svarbrev vedrørende selskapskontroll 22.11.22
- Meskano arbeid og inkludering - Årsmelding 2021
- Meskano - Årsregnskap 2021
- FIAS - Fjellregionen interkommunale avfallsselskap - Årsrapport 2021
- FIAS - Arbeidsreglement
- FIAS - budsjettdokument 2023
- FIAS - Kvalitet og miljøpolicy
- FIAS - Strategi for FIAS 2019-2025
- FARTT IKS - Etske retningslinjer
- FARTT IKS - Vedlegg til årsberetningen 2021
- FARTT - IKT Fjellregionen IKS - Årsberetning 2021

KONTAKT

ØYVIND SUNDE

Director

m: +4797610122
e: Oyvind.Sunde@bdo.no

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar i henhold til garanti, og er en del av det internasjonale BDO-nettverket, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. Foretaksregisteret: NO 993 606 650 MVA. Medlem av Den Norske Revisorforening.

Leveransen er utarbeidet for oppdragsgiver, og dekker kun de formål som med denne er avtalt. All annen bruk og distribusjon skjer for oppdragsgivers regning og risiko. BDO AS eller BDO Advokater AS vil ikke kunne gjøres ansvarlig overfor en tredjepart.